

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2022

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Ministerie van Justitie en Veiligheid

20 september 2023

Inhoudsopgave

SAMENVATTING

1 INLEIDING

2 TOEZICHT, NALEVING EN HANDHAVING

- 2.1 Toezicht
- 2.2. Naleving
- 2.3 Handhaving
- 2.4 Beoordeling bedrijfs-brandweeraanwijzing

3 INCIDENTEN EN ONGEWONE VOORVALLEN

- 3.1 Incidenten
- 3.2 Ongewone voorvallen

4 VEILIGHEIDSPRESTATIES

- 4.1 Context
- 4.2 Resultaten prestatie-indicatoren

Bijlage 1: Achtergrond en werking Brzo-stelsel

Bijlage 2: Begrippen

Samenvatting

In 2022 waren 415 Brzo-bedrijven actief: 266 hogedrempelbedrijven en 149 lagedrempelbedrijven. Het aantal en de samenstelling van deze bedrijven is gelijk gebleven over de afgelopen vijf jaar. Van de 415 Brzo-bedrijven zijn er 390 (94%) geïnspecteerd. Dit is vergelijkbaar met het inspectiepercentage van 2021 (95%) en conform de inspectierichtlijnen van het Brzo.

In 2022 is een nieuwe inspectiemethodiek (LBR) en manier van registreren en rapporteren (GIR2.0) geïntroduceerd. Dit resulteert in een meer integrale inspectiemethodiek. Hierbij wordt zowel naar technisch aspecten, het veiligheidsbeheersysteem en de veiligheidscultuur gekeken. Daarnaast worden er sinds dit jaar, naast overtredingen, afwijkingen geregistreerd. Dit zijn tekortkomingen die niet tot overtredingen gerekend kunnen worden, maar wel door het bedrijf opgepakt dienen te worden. Het percentage Brzo-bedrijven met een overtreding in 2022 (55%) ligt lager dan in 2021 (60%) en ook het totaal aantal overtredingen is gedaald. Bij 21 bedrijven (5%) zijn er geen overtredingen en/of afwijkingen geconstateerd. Van het totale aantal overtredingen (686) was bijna 76% van categorie 3 (lichte overtredingen). De verhoudingen in de zwaarte van de overtredingen zijn stabiel over de afgelopen vijf jaar.

Periodiek wordt beoordeeld of de Brzo-bedrijven een bedrijfsbrandweer nodig hebben. In 2022 waren er 103 bedrijfsbrandweeraanwijzingen. Bij 260 Brzo-bedrijven wordt bedrijfsbrandweer niet noodzakelijk geacht. Van de 103 aangewezen Brzo-bedrijven is 89% een hogedrempelbedrijf. In 2021 was dit 84%.

Het RIVM heeft in 2022 op verzoek van het ministerie van SZW vijftien incidenten waar gevaarlijke stoffen bij betrokken waren geanalyseerd. Eén incident is door de Onderzoeksraad voor Veiligheid onderzocht. Twee incidenten waren meldingsplichtig aan de Europese Commissie volgens de Seveso III-richtlijn. Net als vorig jaar is de belangrijkste directe oorzaak van een incident een menselijke fout door het volgen van een verkeerde procedure of het niet volgen van een juiste procedure. De onderliggende oorzaken van deze tekortkoming zijn in deze rapportage niet nader geduid.

Uit de data van Veiligheid Voorop blijkt dat 80% van alle Brzo-bedrijven in de (petro) chemische sector deelnemen aan dit samenwerkingsverband. Het aantal procesveiligheidsincidenten is in 2022 verder gedaald ten opzichte van 2021. De resultaten zoals gerapporteerd in de Staat van De Veiligheid zijn in grote lijnen vergelijkbaar met voorgaande jaren. Op grond van de Seveso-III-richtlijn is echter een continue verbetering het streven.

1. Inleiding

De Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2022 geeft een overzicht van de verschillende activiteiten die zijn ondernomen met betrekking tot de Brzo-bedrijven in Nederland. Dit zijn activiteiten van Brzo-bedrijven, brancheorganisaties, Veiligheid Voorop, regionale veiligheidsnetwerken en andere instanties. Binnen de Staat van de Veiligheid wordt er met name ingegaan op toezicht op en handhaving van Brzo-bedrijven. Het doel van deze Staat is het delen van de resultaten van de uitgevoerde inspecties en zo overheden, bedrijven en burgers te informeren. De belangrijkste thema's van de Staat van de Veiligheid zijn:

- Toezicht, naleving en handhaving
- Incidenten en ongewone voorvallen
- Veiligheidsprestaties

In de gekozen benadering staat de samenwerking tussen bedrijven en overheid centraal. Er wordt niet ingegaan op de individuele casussen, maar de focus ligt op het creëren van een algemeen beeld over de veiligheid bij de Brzo-bedrijven. De samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven is cruciaal voor het borgen en verbeteren van de veiligheid bij risicovolle bedrijven. Natuurlijk zijn bedrijven in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor de veiligheidssituatie.

De Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2022 is opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) samen met de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van Justitie en Veiligheid (JenV). De Staat van de Veiligheid is samengesteld op basis van de rapportages, opgesteld door het bedrijfsleven en verscheidene overheden. De rapportages van het bedrijfsleven gaan over de veiligheidsprestaties van de Brzo-bedrijven uit met name de (petro)chemische sector die zijn aangesloten bij Veiligheid Voorop. De rapportages van de overheid gaan vooral over toezicht, handhaving, voorbereiding op rampenbestrijding, en incidenten.

In bijlage 1 wordt de achtergrond en werking van het Brzo-stelsel toegelicht.

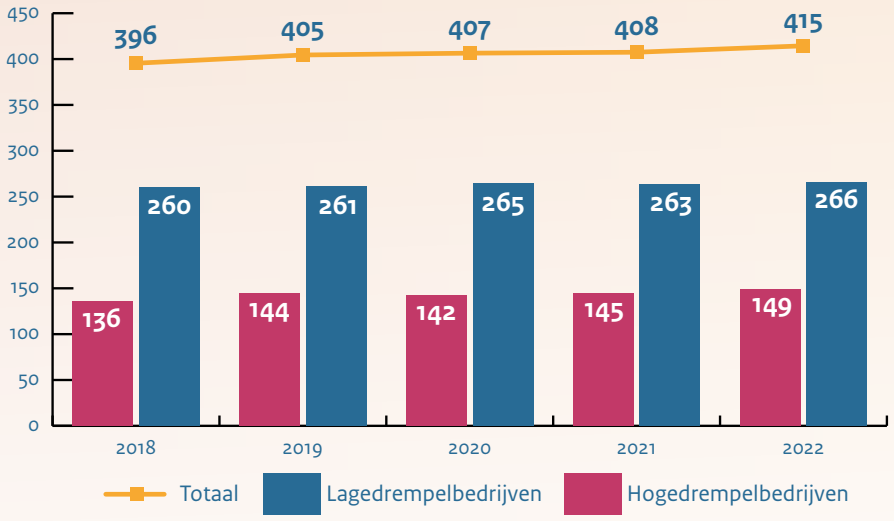
In bijlage 2 is een overzicht van de begrippen en afkortingen weergegeven.

2. Toezicht, naleving en handhaving

Samenvatting H2 Toezicht, naleving en handhaving

In 2022 waren er 415 Brzo-bedrijven actief, waarvan 94% geïnspecteerd is. Bij de 390 geïnspecteerde bedrijven hebben in totaal 469 inspecties plaatsgevonden. Dit houdt in dat een aantal bedrijven meerdere keren geïnspecteerd is. In totaal zijn er 686 overtredingen geconstateerd. Dit is een daling van 9% ten opzichte van het jaar 2021. Ook het aantal bedrijven met een overtreding is gedaald. Dit jaar zijn er vanwege de nieuwe inspectiemethodiek LBR voor het eerst afwijkingen geregistreerd. Dit waren er in totaal 1.753. Van de gecontroleerde bedrijven zijn er maar 21 waarbij geen overtredingen en geen afwijkingen zijn geconstateerd.

Figuur 1: Aantal hoge- en lage-drempel Brzo-bedrijven

2.1 Toezicht

Het Jaarverslag BRZO+ 2022 wordt samengesteld door het samenwerkingsverband BRZO+ en brengt de toezichtactiviteiten van de samenwerkende toezichthouders bij Brzo-bedrijven in kaart. Het Jaarverslag vervangt de Monitor Naleving en Handhaving Brzo-bedrijven en geeft duiding aan de resultaten van inspectie, toezicht en handhaving.

In 2022 is een nieuwe inspectiemethodiek Landelijke Benadering Risicovolle bedrijven (LBR) toegepast. Met de LBR wordt één activiteit, proces of installatie geïnspecteerd op zowel systeem-aspecten als techniek-aspecten. De kracht van de inspectie zit in een combinatie van beide invalshoeken. Voor het systeem wordt er beoordeeld of het preventiebeleid zware ongevallen (PBZO)/ Veiligheidsrapport (VR) en het veiligheidsbeheersysteem (VBS) voldoen aan de voorschriften. De techniek wordt beoordeeld op de stand der techniek (alle maatregelen die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor gezondheid en milieu te beperken) en de staat der techniek (zijn de maatregelen voldoende onderhouden en uitgevoerd). Daarnaast wordt ook de veiligheidscultuur beoordeeld, waar onder andere gekeken wordt naar management, communicatie en registratie.

De uitkomsten van de inspecties worden sinds 2022 vastgelegd in de Gemeenschappelijke Inspectieruimte, tweede versie (GIR2.0). Deze applicatie stelt inspectieteams in staat om gezamenlijk een inspectie voor te bereiden en af te ronden en faciliteert de nieuwe inspectiemethodiek.

Algemene gegevens

Figuur 1 geeft de trend van het aantal Brzo-bedrijven van de afgelopen vijf jaar weer. In 2022 was het aantal actieve Brzo-bedrijven 415 in totaal. Het aantal Brzo-bedrijven is licht toegenomen, en de verhouding hoge- en lagedrempelbedrijven is stabiel.

In tabel 1 is de verdeling van de Brzo-bedrijven over de verschillende regio's te zien, met een uitsplitsing van de belangrijkste activiteiten van deze bedrijven per branche. Uit de tabel valt op te maken dat de meeste Brzo-bedrijven zich in de regio Zuid-Holland/Zeeland bevinden. Dit is te verklaren doordat veel Brzo-bedrijven zich in de haven van Rotterdam hebben gevestigd. De verdeling van bedrijven over verschillende branches is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

	Branche										
	Totaal	Handel en distributie	Overslag en transport	Fijnchemie	Bulkchemie	Rubber en Kunststof	Energie	Afval	Overig	Metaal	Petrochemie
Limburg	**40**	9	5	6	3	9	0	4	1	2	1
Noord-Brabant	**76**	18	13	20	0	7	0	8	4	5	1
Zuid-holland / Zeeland	**146**	27	46	13	37	5	3	3	2	4	6
Gelderland / Overijssel	**50**	20	7	14	0	0	2	3	4	0	0
Groningen / Drenthe / Friesland	**47**	6	10	16	2	0	8	1	2	1	1
Noord-Holland / Utrecht / Flevoland	**49**	19	12	1	9	0	1	2	3	1	1
Staatstoezicht op de Mijnen	**7**	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0
Totaal	**415**	**99**	**93**	**70**	**51**	**21**	**21**	**21**	**16**	**13**	**10**

Tabel 1: Aantal BRZO-bedrijven per regio en branche

Inspectiegegevens

In tabel 2 is een overzicht gegeven van het aantal geïnspecteerde Brzo-bedrijven. Van de 415 Brzo-bedrijven zijn er 390 geïnspecteerd. Het inspectiepercentage van 94% is vergelijkbaar met het percentage van vorig jaar, namelijk 95%. In het Brzo is vastgelegd dat voor lagedrempelbedrijven een driejaarlijkse en voor hogedrempelbedrijven een jaarlijkse inspectieplicht geldt.

Als uitzondering hierop zijn drie hogedrempelinrichtingen niet geïnspecteerd omdat bij deze bedrijven er tijdelijk of permanent geen risicovolle Brzo-activiteiten (meer) worden uitgevoerd. De afgelopen drie jaar is er eveneens één lagedrempelbedrijf niet geïnspecteerd omdat er in deze periode geen risicovolle Brzo-activiteiten bij dit bedrijf zijn uitgevoerd.
Alle andere Brzo-bedrijven zijn wel geïnspecteerd, waarmee er ook in 2022 is voldaan aan de inspectieplicht.

	Hogedrempelbedrijven				Lagedrempelbedrijven				Totaal	
Regio	Aantal bedrijven	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Percentage geïnspecteerde bedrijven	Aantal niet geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven minimaal 1x per 3 jaar geïnspecteerd	Aantal niet geïnspecteerde bedrijven in 2020-2022	Aantal bedrijven	Aantal geïnspecteerde bedrijven
Limburg	26	26	100%	0	14	7	14	0	40	33
Noord-Brabant	45	45	100%	0	31	31	31	0	76	76
Zuid-holland / Zeeland	113	112	99%	1	33	28	33	0	146	140
Gelderland / Overijssel	30	30	100%	0	20	18	20	0	50	48
Groningen / Drenthe / Friesland	22	22	100%	0	25	21	25	0	47	43
Noord-Holland / Utrecht / Flevoland	24	22	92%	2	25	21	24	1	49	43
Staatstoezicht op de Mijnen	6	6	100%	0	1	1	1	0	7	7
Totaal	**266**	**263**	**99%**	**3**	**149**	**127**	**148**	**1**	**415**	**390**

Tabel 2: Aantal hogedrempel- en lagedrempelbedrijven per regio en percentage geïnspecteerde bedrijven.

Inspecties van bedrijven vinden zowel aangekondigd als onaangekondigd plaats, alsmede deels aangekondigd. Het merendeel van de inspecties is aangekondigd. In dat geval wordt van tevoren een inspectieagenda toegestuurd, zodat het juiste personeel geïnterviewd kan worden, de vereiste procedures en rapportages klaarliggen om ingezien te worden en de gekozen inspectieonderwerpen beoordeeld kunnen worden.

Bij een deels aangekondigde inspectie wordt er tijdens de aangekondigde inspectie een aantal inspectieonderwerpen gecontroleerd zonder dat deze vooraf aan het bedrijf kenbaar zijn gemaakt.

Onaangekondigde inspecties zijn vaak korter en gericht op operationele aspecten van het bedrijf. Dit is meestal een rondgang door het bedrijf en inspectie van de veiligheid-kritische werkzaamheden die op dat moment plaatsvinden. Deze inspecties worden geprogrammeerd op basis van een risicoanalyse, bijvoorbeeld slechte prestaties op het gebied van ongevallen of het VBS.

In 2022 hebben 469 inspecties plaatsgevonden bij 390 Brzo-bedrijven. Dit houdt in dat een aantal bedrijven meerdere keren geïnspecteerd is. 86% van de inspecties was (deels) aangekondigd, dit is een daling ten opzichte van het jaar ervoor. Dit heeft te maken met een stijging van het aantal onaangekondigde inspecties.

In de regio Zuid-Holland/Zeeland vonden de meeste inspecties plaats, wat te maken heeft met de grote aanwezigheid van Brzo-bedrijven in deze regio. In de regio Noord-Brabant vonden de meeste deels aangekondigde inspecties plaats. De meeste onaangekondigde inspecties vonden plaats in de regio Zuid-Holland/Zeeland. Het aantal is in deze regio meer dan verdubbeld ten opzichte van 2021. In deze regio is er namelijk bestuurlijk voor gekozen om maandelijks een onaangekondigde inspectie uit te voeren. Het grote aantal onaangekondigde inspecties in Noord-Brabant is te verklaren doordat het provinciale bevoegd gezag met de Omgevingsdienst heeft afgesproken dat deze jaarlijks alle Brzo-bedrijven zowel aangekondigd als onaangekondigd bezoekt.

Inspecteurs

De verschillende inspectiediensten die Brzo-inspecties uitvoeren zijn het Wabo bevoegd gezag, de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), de veiligheidsregio's en de waterkwaliteitsbeheerders.

Regio	Totaal	Aantal aangekondigde inspecties	Aantal deels aangekondigde inspecties	Aantal onaangekondigde inspecties
Limburg	37	35	2	0
Noord-Brabant	107	41	39	27
Zuid-holland / Zeeland	171	135	3	33
Gelderland / Overijssel	54	53	1	0
Groningen / Drenthe / Friesland	45	38	5	2
Noord-Holland / Utrecht / Flevoland	48	35	9	4
Staatstoezicht op de Mijnen	7	7	0	0
Totaal	**469**	**344**	**59**	66

Tabel 3: aantal aangekondigde, deels aangekondigde en onaangekondigde inspecties per regio.

In BRZO+-verband is afgesproken dat alle geplande Brzo-inspecties (afgezien van hercontroles) door minimaal twee verschillende inspectiediensten gezamenlijk worden uitgevoerd. Dit is in verreweg in de meeste situaties het geval.
Het Wabo bevoegd gezag heeft 98% van alle geplande inspecties bijgewoond. De NLA is bij 89% van alle geplande inspecties geweest. Dit is lager dan de doelstelling van 95% van de NLA. De veiligheidsregio's zijn bij 93% van de geplande inspecties aanwezig geweest.
De waterkwaliteitsbeheerders hebben 21% van de geplande inspecties bijgewoond. Zij hebben een adviserende rol en inspecteren op basis van de aanwezigheid van risico's voor de kwaliteit van het oppervlaktewater én de aanwezigheid van risico's voor de in beheer zijnde rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). De waterkwaliteitsbeheerders plannen hun inbreng risico-gestuurd op basis van waterrelevantie en maken ieder jaar op basis van beschikbare capaciteit keuzes aan welke Brzo-inspecties zij deelnemen. Daarbij is afgesproken dat zij minimaal één keer per vijf jaar deelnemen aan een Brzo-inspectie bij een bedrijf. Bij een hoger risico voor het oppervlaktewater of de RWZI wordt minimaal twee keer per vijf jaar deelgenomen.

2.2 Naleving

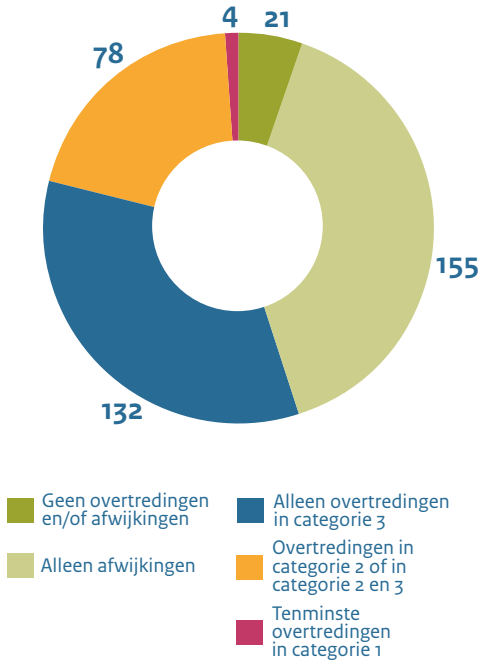
Aantal overtredingen

In de vorige BRZO+ toezichtmethodiek NIM werd naast overtredingen gewerkt met de beoordeling 'actie- of verbeterpunt'. Over het aantal actie- of verbeterpunten is niet eerder gerapporteerd, omdat dit niet als gestructureerde informatie beschikbaar was. Met de nieuwe methodiek LBR wordt de term 'afwijking' geïntroduceerd en wordt dit ook gestructureerd geregistreerd en gerapporteerd in GIR2.0. Bij een afwijking gaat het om een inspectieresultaat dat niet zwaar genoeg is om te leiden tot een overtreding. Het bedrijf wordt op de afwijking aangesproken en wordt verzocht om deze te herstellen. Als bij een (eerst)volgende inspectie wordt geconstateerd dat de afwijking niet verholpen is, kan besloten worden een overtreding te schrijven op de onvoldoende functionerende PDCA-cyclus of het onvoldoende functioneren van het VBS.

Tot 2022 bestond de groep bedrijven zonder overtredingen uit bedrijven waar geen overtredingen maar (zeer waarschijnlijk) wel actie- of verbeterpunten (vanaf 2022 'afwijkingen') waren geconstateerd. Met de toepassing van de LBR en gebruik van de GIR2.0 vanaf 2022 wordt in de Staat van de Veiligheid alsmede het Jaarverslag voor het eerst onderscheid gemaakt tussen de groep bedrijven zonder overtredingen en afwijkingen en de groep bedrijven zonder overtredingen maar mét afwijkingen.

Categorie overtredingen/ afwijking	Aantal overtredingen				
	2018	2019	2020	2021	2022
1: Onmiddellijke dreiging zwaar ongeval	1	8	3	9	6
2: Geen onmiddellijke dreiging zwaar ongeval	147	217	178	220	162
3: Zeer geringe dreiging zwaar ongeval	607	588	580	523	518
Totaal overtredingen	**755**	**813**	**761**	**752**	**686**
Afwijking	--	--	--	--	1753

Tabel 4: Aantal afwijkingen en overtredingen per categorie over de periode 2018-2022.

Figuur 2: Verdeling van categorieën van overtredingen en afwijkingen over geïnspecteerde Brzo-bedrijven.

In 2022 zijn er in totaal 686 overtredingen geregistreerd. Dit is een daling van bijna 9% ten opzichte van 2021. De afgelopen vijf jaar fluctueert echter het totaal aantal overtredingen.
Het merendeel van de overtreding vallen in de afgelopen jaren onder categorie 3. Het is niet mogelijk om het resultaat van categorie 3-overtredingen in 2022 goed te vergelijken met voorgaande jaren. Dit is ten gevolge van de invoering van het oordeel 'afwijking' met de LBR. Het kan voorkomen dat een tekortkoming in een voorgaand jaar als categorie 3 overtreding is opgeschreven en een vergelijkbare tekortkoming in 2022 is geclassificeerd als een afwijking.

Zes geconstateerde overtredingen leidden tot een onmiddellijke dreiging van een zwaar ongeval (categorie 1). Vier hiervan zijn verholpen als gevolg van bestuursrechtelijke

handhaving. Deze handhavingen waren respectievelijk een stillegging, een stillegging met boete, een bestuurlijke boete en een last onder dwangsom opgelegd. Bij de andere twee overtredingen heeft het bedrijf tijdelijke maatregelen getroffen, waarmee de onmiddellijke dreiging op een zwaar ongeval is weggenomen. Voor deze overtredingen is een last onder dwangsom opgelegd.

In 2022 zijn er bij 45% van alle geïnspecteerde bedrijven (176) geen overtredingen geconstateerd. Dit houdt in dat deze bedrijven tijdens de inspectie de regelgeving naleefden op de onderdelen die gecontroleerd werden. Dit is een stijging ten opzichte van 2021 toen er bij 40% van alle geïnspecteerde bedrijven geen overtredingen zijn aangetroffen.

In tabel 5 is per regio aangegeven hoeveel Brzo-bedrijven geïnspecteerd zijn, bij hoeveel hoge- en lagedrempelbedrijven een of meerdere overtredingen geregistreerd zijn, bij hoeveel bedrijven er alleen afwijkingen geconstateerd zijn en bij hoeveel bedrijven geen enkele overtreding of afwijking gevonden is. Het percentage aan hoge- en lagedrempelbedrijven met een of meerdere overtredingen is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Bij 5% van alle bedrijven is geen enkele overtreding of afwijking geconstateerd.

Naleving Brzo-bedrijven per thema

Voorafgaand aan Brzo-inspecties wordt een aantal inspectieonderwerpen gekozen. Dit betekent dat er tijdens de inspectie op deze onderwerpen beoordeeld zal worden en de andere inspectieonderdelen buiten beschouwing worden gelaten. Als onderdeel van de LBR is er in 2022 gestart met het werken met inspectiegidsen. Bij de inspectiemethodiek voor 2022 lag de nadruk op het inspecteren

Regio	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven met overtredingen en evt. ook afwijkingen		% bedrijven met overtredingen en evt. ook afwijkingen	Aantal bedrijven met alleen afwijkingen	% bedrijven met alleen afwijkingen	Aantal bedrijven zonder overtredingen en/of afwijkingen	% bedrijven zonder overtredingen en/of afwijkingen
		Hogedrempelbedrijf	Lagedrempelbedrijf					
Limburg	33	11	4	45%	18	55%	0	0%
Noord-Brabant	76	27	19	61%	29	38%	1	1%
Zuid-Holland/Zeeland	140	69	17	61%	45	32%	9	7%
Gelderland/Overijssel	48	13	7	42%	28	58%	0	0%
Groningen/Drenthe/Friesland	43	11	8	44%	21	49%	3	7%
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	43	14	13	63%	11	26%	5	11%
Staatstoezicht op de Mijnen	7	0	1	14%	3	43%	3	43%
Totaal	**390**	**145**	**69**	**55%**	**155**	**40%**	**21**	**5%**

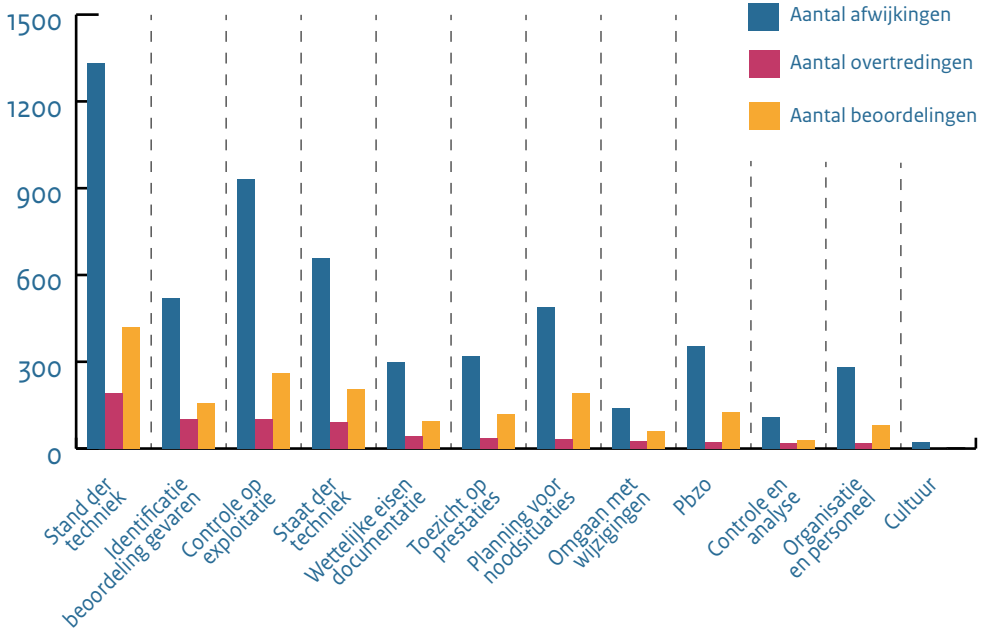
Tabel 5: Aantal en percentage geïnspecteerde bedrijven met overtredingen en evt. afwijkingen, met alleen afwijkingen en zonder afwijkingen en/of overtredingen.

van het VBS, bij de LBR ligt de nadruk op het inspecteren van de installatie of het proces danwel de activiteit. Dit verklaart de relatief hoge scores van de 'nieuwe' onderwerpen stand en staat der techniek.

De stand der techniek is in 2022 het meest beoordeeld en draait erom na te gaan dat alle maatregelen getroffen zijn die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor de gezondheid en het milieu te beperken. De staat der techniek houdt in dat de getroffen maatregelen voldoende onderhouden zijn en de technische maatregelen voldoende zijn uitgevoerd en voldoende worden onderhouden.

Naleving Brzo-bedrijven per branche

In tabel 6 is te zien dat voor de branche 'Overslag en transport' in absolute zin de meeste overtredingen (177) zijn gesignaleerd. Dit is vergelijkbaar met het aantal overtredingen van de voorgaande jaren, hoewel het aantal overtredingen in categorie 2 in deze branche is gehalveerd. Ook voor de branches 'Fijnchemie' en 'Handel en distributie' is een flinke afname te zien in het aantal overtredingen, met name in categorie 3 voor beide branches. De overige gegevens zijn vergelijkbaar met 2021.

Figuur 3: Aantal overtredingen in relatie tot het aantal beoordeelde onderwerpen

2.3 Handhaving

Handhaving door de toezichthouders

Vanaf 2018 treden het Wabo bevoegd gezag en de Inspectie SZW danwel NLA het meest op als handhavend toezichthouder. In 2022 was dit wederom het geval. De veiligheidsregio's treden bij handhavingstrajecten voornamelijk op als adviseur naar collega Brzo-inspectiediensten. In een beperkt aantal gevallen kunnen de veiligheidsregio's zelf vanuit hun wettelijke bevoegdheid handhavend optreden.

De meest gebruikte handhavingsinstrumenten in 2022 zijn een aanschrijving of waarschuwing en een eis. Van de 645 keer dat er in 2022 een handhavingsinstrument is ingezet, zijn er 507 hiervan een aanschrijving of waarschuwing danwel een eis geweest. Daarna zijn een kennisgeving met een eis ter naleving en een last onder dwangsom de meeste gebruikte handhavingsinstrumenten. Voor 13 zogenaamde zorgbedrijven is een specifiek handhavingstraject in gang gezet omdat de

Branche	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven met overtredingen	Totaal aantal overtredingen	Aantal overtredingen naar ernst		
				CAT 1	CAT 2	CAT 3
Afval	21	13	45	0	13	32
Bulkchemie	48	30	99	3	22	74
Energie	15	4	5	0	1	4
Fijnchemie	68	45	134	1	51	80
Handel en distributie	94	44	117	0	29	88
Metaal	14	9	36	0	6	30
Overslag en transport	90	46	177	1	31	145
Petrochemie	10	5	25	0	6	19
Rubber en kunststof	18	8	18	1	1	18
Overig	12	10	30	0	2	28
Totaal	**390**	**214**	**686**	**6**	**162**	**518**

Tabel 6: Aantal (bedrijven met) overtredingen per branche uitgesplitst naar ernst

bestaande handhavingsinstrumenten onvoldoende zijn gebleken om een toereikend naleefgedrag tot stand te brengen.

Strafrechtelijke opvolging

Het OM heeft vorig jaar bij twee Brzo-bedrijven een opvolging gedaan op constateringen uit 2022 in de vorm van een OM-strafbeschikking. Beide op constateringen van de omgevingsdienst. Daarop is € 600.000, - en € 35.000, - aan boete opgelegd.

2.4 Beoordeling bedrijfsbrandweer-aanwijzing

De voorbereiding op ongevallen, branden en rampen is in drie niveaus vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Ten eerste is er de basisbrandweerzorg die door de overheidsbrandweer wordt geleverd. Dit is de brandweerzorg die uitrukt voor de bestrijding van basisbrandweerscenario's. Bij ongevallen met gevaarlijke stoffen worden in het kader van basisbrandweerzorg basishandelingen uitgevoerd. De bedrijfsbrandweer is vastgelegd in artikel 31 van de Wvr. Een veiligheidsregio kan een bedrijf aanwijzen als bedrijfsbrandweerplichtig. Dit wordt een bedrijfsbrandweeraanwijzing genoemd. De bedrijfsbrandweer is, als onderdeel van het bedrijf, sneller op locatie aanwezig en heeft de juiste voorbereiding, opleiding en middelen om bedrijfsbrandweerscenario's te bestrijden. Wanneer een incident de schaal van basisbrandweerzorg en bedrijfsbrandweerzorg overstijgt is er sprake van rampenbestrijding. De Veiligheidsregio heeft de verplichting om een rampbestrijdingsplan vast te stellen waarin staat beschreven hoe de verschillende hulpdiensten (met de daartoe beschikbare middelen) een rampscenario trachten te bestrijden.
Deze Staat van de Veiligheid heeft betrekking op Brzo-bedrijven. Daarom wordt in deze paragraaf een toelichting gegeven op de bedrijfsbrandweeraanwijzingen van 2022.

Het Landelijk expertisecentrum industriële veiligheid (LEC IV) heeft op verzoek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid een overzicht opgesteld van de stand van zaken met betrekking tot de bedrijfsbrandweeraanwijzingen bij Brzo-bedrijven. Hierbij is gebruik gemaakt van de bedrijvenlijst van BRZO+.

Voor 363 Brzo-bedrijven is een beoordeling uitgevoerd, in 2021 waren dit er nog 328. Dit heeft geleid tot 103 aanwijzingen en 260

besluiten dat er geen bedrijfsbrandweer nodig is. Van de aangewezen bedrijven is 89% hogedrempelbedrijf. Tijdens de momentopname op 11 april 2023 zijn 37 Brzo-bedrijven in beeld die nog beoordeeld moeten worden. De verwachting is dat dit bij 32 bedrijven niet zal leiden tot een bedrijfsbrandweeraanwijzing. Daarnaast is het vooruitzicht dat bij vijf bedrijven de lopende procedure wel zal leiden tot een bedrijfsbrandweeraanwijzing. Bij zeven bedrijven is geen aanwijsprocedure gestart omdat in 2022 de Brzo-status is vervallen.

Net als in 2021 adviseren de veiligheidsregio's over het algemeen om (automatische) stationaire voorzieningen voor incidentbestrijding, zoals vaste (schuim)blussystemen en sprinklersystemen, voor te schrijven in de omgevingsvergunning milieu. Dit heeft veelal de voorkeur boven personele inzet van een bedrijfsbrandweer. Dit is in een aantal gevallen ook de reden dat trajecten nog niet zijn afgerond. Bij geen van de bedrijven is sprake van acuut gevaar in verband met het nog ontbreken van de inhoudelijke beoordeling of een bedrijfsbrandweer al dan niet nodig is.

3. Incidenten en ongewone voorvallen

Samenvatting H3 Incidenten en ongewone voorvallen

Het RIVM heeft in 2022 op verzoek van SZW vijftien incidenten waar gevaarlijke stoffen bij betrokken waren geanalyseerd. Eén incident is door de Onderzoeksraad voor Veiligheid onderzocht. Twee incidenten waren meldingsplichtig aan de Europese Commissie volgens de Seveso-II-richtlijn. Net als vorig jaar is de belangrijkste directe oorzaak van een incident een menselijke fout:'door het volgen van een verkeerde procedure of het niet volgen van een juiste procedure'. In 2022 zijn er door de Brzo-bedrijven 4282 meldingen ongewone voorvallen gemeld. Dit is een toename ten opzichte van 2020 en 2021, maar vergelijkbaar met de jaren voor de coronacrisis. Het merendeel (60%) van de ongewone voorvallen is een lekkage of emissie naar de lucht.

3.1 Incidenten

Het RIVM voert onderzoek uit op het gebied van gezond en veilig werken als onderdeel van een meerjarige opdracht van het ministerie van SZW. Het RIVM analyseert daarom incidenten die de afgelopen jaren door de inspectie SZW zijn onderzocht en rapporteert hier jaarlijks over. Onder andere incidenten met gevaarlijke stoffen bij chemische bedrijven vallen onder deze incidenten. De inzichten uit deze jaarlijkse analyses kunnen gebruikt worden voor de inspectie- en handhavingsstrategieën. Aan de hand van deze inzichten kunnen Brzo-bedrijven hun veiligheidsbeleid verbeteren.

Kenmerken van door RIVM onderzochte incidenten

In 2022 zijn er in totaal 24 incidentenonderzoeken afgerond. Het RIVM heeft vijftien incidenten met gevaarlijke stoffen geanalyseerd. Dertien van deze incidenten vonden plaats bij een hogedrempelbedrijf en twee bij een lagedrempelbedrijf. Eén incident is niet door de NLA, maar alleen door de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) onderzocht. Op grond van de hoeveelheden gevaarlijke stoffen die bij een incident vrij zijn gekomen, waren er twee incidenten die als MARS-melding aan de Europese Commissie gemeld moesten worden conform de Seveso III-richtlijn.

Bij veertien van de vijftien incidenten vond uitstroming van een gevaarlijke stof plaats. Bij één incident vond een explosie plaats. Hier werd door verhitting van water te veel druk opgebouwd, waarna fragmenten van een grafiet pakking werden weggeblazen. De directe oorzaken van de geanalyseerde incidenten zijn voornamelijk menselijke fouten en materiaalverzwakking.
Hoewel gesproken wordt over menselijke fout, dekt 'ongewenste menselijke handeling' de lading beter. Vaak is er geen sprake van een individuele fout, maar van een systeem dat ruimte biedt voor ongewenste menselijke handelingen of dat de kans daarop vergroot.

Directe oorzaak van het incident	Aantal incidenten
Materiaalverzwakking (incl. corrosie en erosie)	4
Menselijke fout	7
Te hoge druk	1
Te hoge temperatuur	2
Te hoog niveau (overvullen)	1
Onbekend	1

Tabel 7: Directe oorzaken van de incidenten. Per incident kunnen meerdere directe oorzaken worden geconstateerd; het totaal is niet gelijk aan de vijftien geanalyseerde incidenten.

Daarom wordt bekeken of er sprake was van 'onjuiste procedure correct gevolgd' of 'correcte procedure onjuist gevolgd' is. Dat bleek respectievelijk vier keer en drie keer voor te komen.
In voorgaande jaren was een ongewenste menselijke handeling de belangrijkste directe oorzaak voor een incident.

Gevolgen voor mens en omgeving

Eén persoon liep vermoedelijk blijvend letsel op (chemische verbranding van de huid). Bij vijf andere incidenten liepen in totaal 21 personen vermoedelijk niet-permanent letsel op na het vrijkomen van gevaarlijke stoffen of door een explosie.
Bij één incident raakte de installatie beschadigd, bij de overige incidenten was er geen relevante schade of was de schade onbekend. De milieuschade was meestal verwaarloosbaar (kleinere hoeveelheden die zijn opgeruimd) of onbekend.

3.2 Ongewone voorvallen

Ongewone voorvallen zijn afwijkende gebeurtenissen met mogelijk verregaande gevolgen voor het milieu en de omgeving. Voorbeelden zijn een storing, brand of lekkages van gevaarlijke stoffen. Bedrijven zijn verplicht een ongewoon voorval te melden aan het bevoegd gezag op grond van artikel 17.2 Wet milieubeheer (Wm). Afhankelijk van de aard en de omvang van het voorval is het bedrijf verplicht om een onderzoek in te stellen, het bevoegd gezag controleert en beoordeelt dit. Het bedrijf dient altijd maatregelen te nemen om herhaling te voorkomen. De zes Brzo-omgevingsdiensten (Brzo-OD's) en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) registreren en analyseren gezamenlijk de meldingen van ongewone voorvallen. Ook doen zij onderzoek om de oorzaak te achterhalen en om het risico op nieuwe ongewone voorvallen te verkleinen. De Brzo-OD's gebruiken de informatie daarnaast voor hun toezichtstaak.

De Brzo-OD's besteden sinds 2018 extra aandacht aan het stimuleren van bedrijven om ongewone voorvallen te melden:

- Bij inspecties wordt steekproefsgewijs gekeken naar de procedures, en wordt de meldplicht herhaaldelijk uitgelegd.
- Daarnaast is er tijdens inspecties altijd aandacht voor de kwaliteit van het onderzoek naar oorzaken en verbetermaatregelen van (bijna) ongewone voorvallen. In enkele regio's wordt zelf bij elke inspectie het agendapunt "ongewone voorvallen en klachten" behandeld. Ieder inspectierapport bevat vervolgens een bijlage met betrekking tot het melden van ongewone voorvallen.
- Op basis van een gedragsanalyse in 2021 naar de meldingsbereidheid van ongewone voorvallen wordt nagedacht hoe bedrijven zo soepel mogelijk hun ongewone voorvallen kunnen melden, zonder onnodige barrières.
- Er is een landelijke informatiebrochure over ongewone voorvallen gemaakt die onder alle Brzo-bedrijven is verspreid.
- Voor eenduidige interpretatie van artikel 17.2 Wm is een leidraad (Voorbeeldenatlas) opgesteld voor inspecteurs en bedrijven. Deze leidraad bevat voorbeelden van soorten ongewone voorvallen die rechtstreeks gemeld moeten worden aan het bevoegd gezag. In 2022 lag de focus op bredere implementatie, in 2023 wordt dit product verder onder de aandacht gebracht.
- De zes Brzo-OD's proberen hun werkwijze rondom de registratie en afhandeling van ongewone voorvallen zoveel mogelijk te uniformeren door regelmatig intervisiesessies te organiseren.
- Voor hoogwaardige registratie van ongewone voorvallen worden buitenlandse succesformules verkend, zoals de Ierse voorvallenregistratie LEMA. Een landelijk registratiepunt maakt het mogelijk om nog meer inzichten te genereren en meer grip te krijgen op de ongewone voorvallen.

Meldingen Brzo-bedrijven

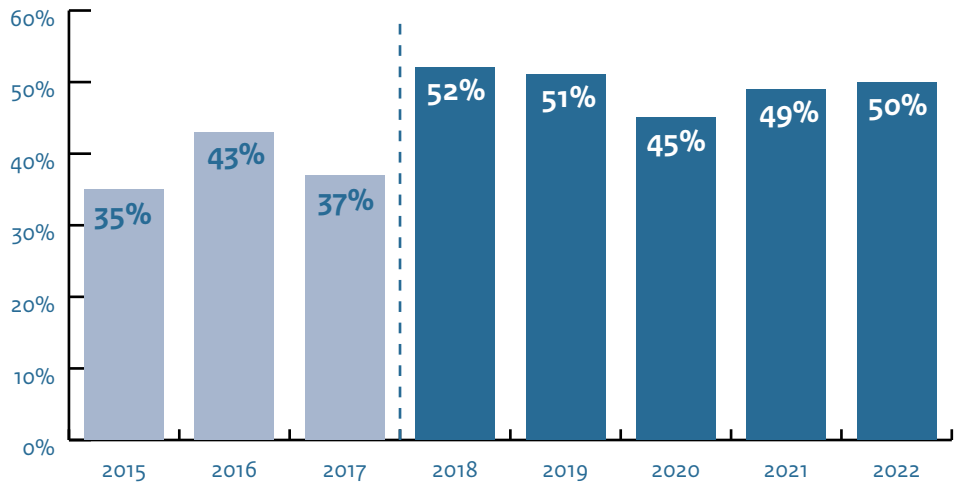
Sinds 2015 is het jaarlijkse aandeel Brzo-bedrijven waarvan een melding is geregistreerd toegenomen van 35% naar maximaal 52% in 2018 (zie figuur 4). Sinds 2018 analyseren de Brzo-OD's de data gezamenlijk en schommelt het jaarlijkse aandeel rond de 50% van het totaal aantal Brzo-bedrijven. 75% van de huidige Brzo-bedrijven heeft in de afgelopen vijf jaar ongewone voorvallen gemeld. In 2022 werd melding gedaan van

4282 ongewone voorvallen. Dit is een toename ten opzichte van 2021 en 2020, maar vergelijkbaar met de jaren vlak voor de coronacrisis.

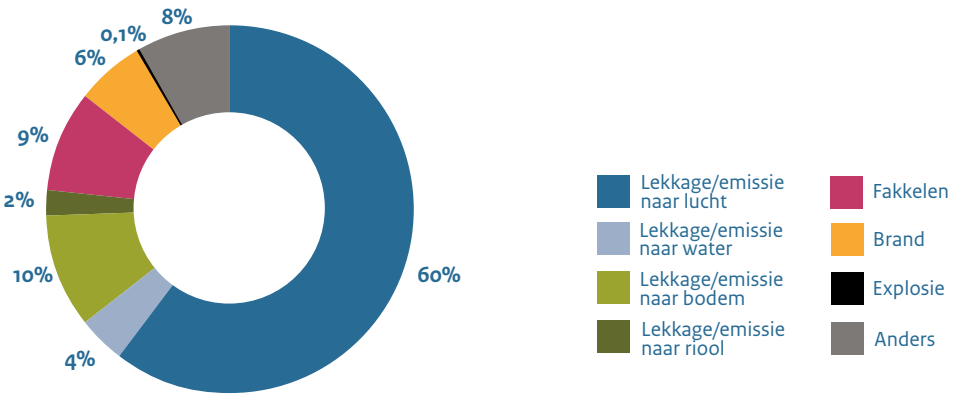
Indicatie meldingen

In figuur 4 is het aandeel van de geregistreerde soorten ongewone voorvallen bij Brzo-bedrijven weergegeven. Net als in 2021 is een lekkage of emissie naar de lucht de meest voorkomende categorie. In vergelijking met 2021 is het aandeel lekkages of emissie naar de bodem gedaald (van 13% naar 10%). Het aandeel fakkelen is juist gestegen van 6% naar 9%. In 2022 zijn ook explosies en andere voorvallen geregistreerd. In 2021 zijn deze soorten ongewone voorvallen niet gemeld.

Het totaalplaatje in figuur 5 geeft alleen aan hoeveel ongewone voorvallen er gemeld zijn, maar niet hoeveel bedrijven er een bepaald ongewoon voorval gemeld hebben. Deze ongewone voorvallen zijn niet evenredig verdeeld over aantallen bedrijven. Zo is er een groep van 119 Brzo-bedrijven die een relatief groot aantal (2573) aan lekkages of emissies naar de lucht rapporteerde. Ter vergelijking heeft een vergelijkbare grote groep van 122 Brzo-bedrijven een veel lager aantal (442) lekkages of emissies naar de bodem gemeld. Naast lekkages of emissies naar de lucht is ook fakkelen een ongewoon voorval dat onevenredig vaak voorkomt bij een selecte groep, namelijk bij 31 Brzo-bedrijven in 2022.

Figuur 4: percentage BRZO-bedrijven met één of meer geregistreerde meldingen.

Figuur 5: Soorten ongewone voorvallen in 2022 geregistreerd bij de Brzo-OD's.

4. Veiligheidsprestaties

Samenvatting H4 Veiligheidsprestaties

In 2022 was 80% van de Brzo-bedrijven in de (petro)chemische sector via hun brancheorganisatie of regionale veiligheidsnetwerk verbonden aan Veiligheid Voorop. Van alle deelnemende bedrijven levert 64% data aan Veiligheid Voorop. De resultaten van 2022 lijken niet (significant) te verschillen ten opzichte van de afgelopen vier jaar met uitzondering van de zelfbeoordeling van de veiligheidscultuur. Slechts 48% van de deelnemende bedrijven heeft hier onderzoek naar gedaan. Dit is lager dan in voorgaande jaren, een verklaring hiervoor is er niet. Meer dan 80% van de bedrijven heeft wel een zelfbeoordeling van het veiligheidsbeheerssysteem uitgevoerd. Daarnaast geeft 80% van aangesloten bedrijven aan dat zij deelnemen aan overleggen om met elkaar te leren van procesveiligheidsincidenten of ongevallen met verzuim.

4.1 Context

Sinds januari 2018 is de Stichting Veiligheid Voorop het uitvoerend orgaan van het gelijknamige programma. Het is een gemeenschappelijk initiatief waarin vijftien brancheorganisaties, vakverenigingen en zes regionale veiligheidsnetwerken samenwerken. Het doel van Veiligheid Voorop is het bevorderen van de veiligheidscultuur en veiligheidsprestaties van de Brzo-bedrijven in de (petro)chemische industrie en haar ketenpartners.

4.2 Resultaten prestatie-indicatoren

Via de brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken worden jaarlijks een aantal prestatie-indicatoren opgevraagd. Het volgen en verbeteren van indicatoren moet leiden tot een betere veiligheidscultuur en minder ongevallen en incidenten. Hieronder wordt ingegaan op de resultaten van de opgevraagde indicatoren in 2022. In 2022 zijn een aantal indicatoren niet meer opgevraagd omdat de scores van 2021 aangaven dat hierop geacteerd is door bedrijven en extra rapporteren geen meerwaarde zou opleveren. Deze indicatoren gingen over het uitvoeren van een management review van het VBS, het leren van incidenten (intern) en het testen en evalueren van bedrijfsnoodplannen.

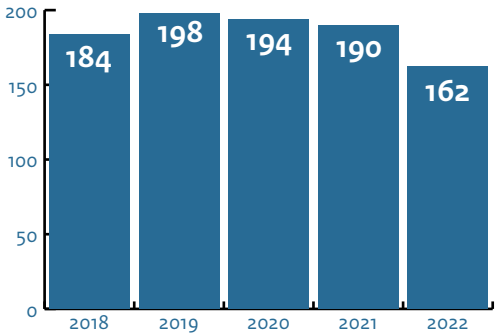
Algemene Kwaliteit Prestatie Indicatoren

De aansluitgraad van het aantal Brzo-bedrijven in de (petro)chemische sector bedroeg in 2022 80%, wat in lijn is met de afgelopen jaren. Het percentage bedrijven dat hun data beschikbaar stelde is lager ten opzichte van eerdere jaren, namelijk 64% in 2022 ten opzichte van 72% in 2021. Deze daling komt vermoedelijk doordat er minder data zijn ontvangen van de kleinere bedrijven. Er is geen duidelijkheid waarom dit het geval is, maar men vermoedt dat een hoge werkdruk, personeelstekort en veel rapportageverplichtingen hierin een factor zijn.

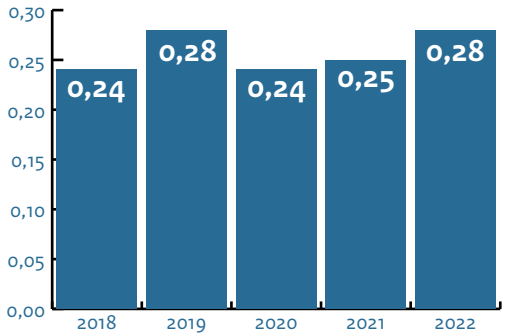
Het aantal ongevallen met verzuim (LTI rate) in 2022 (0,28) is met 8% gestegen ten opzichte van het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (0,26).

Het aantal procesveiligheidsincidenten per 200.000 gewerkte uren in 2022 (0,37) is nagenoeg gelijk ten opzichte van het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (0,35). Ten opzichte van 2021 is de PSE rate (0,43) gedaald met ongeveer 12%.

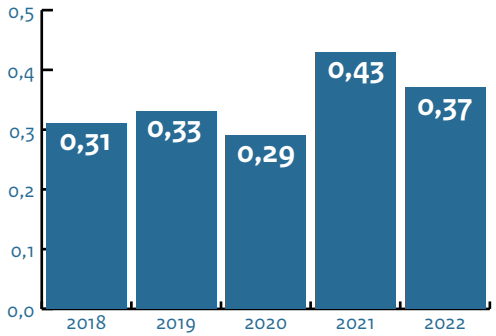

Figuur 6: aantal rapporterende Brzo-bedrijven

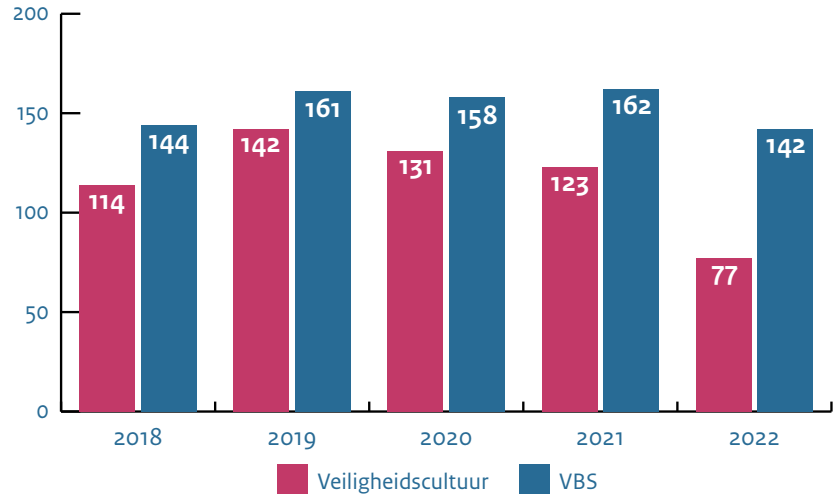
Figuur 7: aantal ongevallen met verzuim per 200.000 gewerkte uren

Figuur 8: aantal procesveiligheidsincidenten per 200.000 gewerkte uren

Over de afgelopen vijf jaar heeft 63% van de bedrijven een zelfbeoordeling uitgevoerd naar de veiligheidscultuur en 83% van de bedrijven naar het VBS. In 2022 ligt het percentage bedrijven dat een zelfbeoordeling uitvoert naar de veiligheidscultuur flink lager met 48% van de bedrijven. Hier is geen verklaring voor gevonden. Het aandeel bedrijven dat een zelfbeoordeling van het VBS heeft uitgevoerd ligt meer in lijn met het percentage van vorige jaren met 88%. Waarschijnlijk speelt het verplichte VBS hierin een rol.

In het Jaarverslag van Veiligheid Voorop wordt ingegaan op de prestatie-indicator Leren van Incidenten. Sinds 2021 wordt uitgevraagd in hoeverre bedrijven deelnemen aan overleggen om met elkaar te leren van procesveiligheidsincidenten of ongevallen met verzuim. In 2021 lag het percentage op 79%. In 2022 antwoordde 83% van de aangesloten bedrijven dit te doen.

Figuur 9: aantal bedrijven waar een zelfbeoordeling is uitgevoerd naar de veiligheidscultuur en het VBS

Bijlage 1: Achtergrond en werking Brzo-stelsel

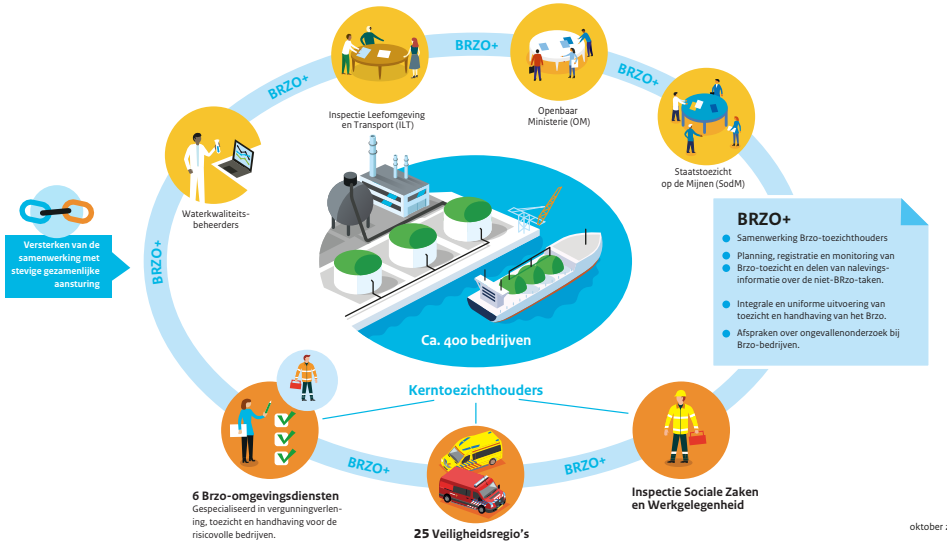
Brzo-stelsel

Het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo) dient ter implementatie van de Europese Seveso-richtlijn en beoogt het voorkomen en beheersen van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken. Het Brzo is integraal van aard en stelt eisen aan de meest risicovolle bedrijven in Nederland op het gebied van externe veiligheid/milieu, arbeidsveiligheid (interne veiligheid) en de voorbereiding op de rampenbestrijding.

Sinds 1 januari 2016 zijn de provincies Wabo-bevoegd gezag voor alle Brzo-bedrijven. Voorheen waren gemeenten Wabo-bevoegd gezag (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) voor een deel van de Brzo-bedrijven. Zes Omgevingsdiensten, de zogenaamde Brzo-Omgevingsdiensten, zijn gespecialiseerd in vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de risicovolle bedrijven (Brzo-bedrijven en de bedrijven van categorie 4 uit de Europese Richtlijn industriële emissies), zie tabel.

De uitvoerders van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij Brzo-bedrijven werken met elkaar samen. Dit zijn de zes Brzo-omgevingsdiensten, de veiligheidsregio's, NLA, ILT, waterkwaliteitsbeheerders en het Openbaar Ministerie. Dit samenwerkingsverband wordt BRZO+ genoemd.

Brzo omgevingsdienst	Geografische dekking
Omgevingsdienst Zuid-Holland (ondergebracht bij de DCMR)	Zuid-Holland/Zeeland
Omgevingsdienst Regio Nijmegen	Gelderland/Overijssel
OD Groningen	Groningen/Fryslân/Drenthe
RUD Limburg Zuid	Limburg
Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	Noord Brabant
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Noord-Holland/Utrecht/Flevoland

Figuur 10: Uitvoering Brzo: Het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo 2015) implementeert de Europese Sevesorichtlijn III en beoogt het voorkomen en beheersen van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken. Het Brzo integreert regels voor arbeidsveiligheid, externe veiligheid en rampenbestrijdingen voor bedrijven en geeft kaders voor het toezicht.

IenW, SZW en JenV zijn samen beleidsverantwoordelijk voor het Brzo. De Staatssecretaris van IenW is de coördinerende bewindspersoon voor het Brzo.

De verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van IenW houdt onder meer in het beleggen van de verantwoordelijkheden binnen de Wabo-kolom, het toedelen van bevoegdheden, het vastleggen van kaders voor de uitvoering, de wijze van financiering en de monitoring en evaluatie van het functioneren van het Wabo-stelsel. Ook de afstemming met andere relevante bevoegdhedenstelsels is hierbij aan de orde, bijvoorbeeld de relatie met het strafrechtelijke stelsel, het stelsel van de arbeidswetgeving en het stelsel van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. De ILT is wettelijk adviseur voor het bevoegd gezag bij het verlenen van Wabo-vergunningen voor grote bedrijven. Daarbij legt de ILT het accent onder meer op externe veiligheid. De ILT ziet daarbij toe op de toepassing van de best beschikbare technieken uit bijvoorbeeld de BREFs of de PGS-richtlijnen.

De verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van SZW voor de Brzo-bedrijven betreft het wettelijke kader van het stelsel van gezond en veilig werken (arbostelsel). In het arbostelsel schept de overheid het kader waarbinnen het gezondheids- en veiligheidsbeleid in bedrijven vorm moet krijgen. De werkgever en werknemers zijn primair verantwoordelijk om de gezondheid en veiligheid van werknemers te garanderen door gezamenlijk dit arbeidsgezondheid- en arbeidsveiligheidsbeleid in te vullen.

De verantwoordelijkheid van de minister van JenV voor de Brzo-bedrijven betreft de wettelijke kaders voor het stelsel van veiligheidsregio's ten behoeve van (de voorbereiding op de) de brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing (inclusief aanwijzing bedrijfsbrandweer). Ook is er een verantwoordelijkheid voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten en het stelsel van de strafrechtelijke handhaving.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

De Seveso-III-richtlijn schrijft voor dat een bedrijf alle noodzakelijke maatregelen treft ter voorkoming van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen voor mens en milieu en de overheden in zijn omgeving hierover informeert. De overheden dienen toezicht te houden en treden handhavend op bij overtredingen. De richtlijn is in Nederland vooral geïmplementeerd in het Brzo en de Regeling risico's zware ongevallen (Rrzo). De Brzo-bedrijven hebben daarnaast ook te maken met vergunningplicht onder de Wabo waarin onder meer de best beschikbare technieken (BBT) als uitgangspunt dienen. Bij de uitvoering van de Brzo-inspecties hanteren de toezichthouders de wettelijke uitgangspunten als bepaald in het Brzo en nader uitgewerkt in bijvoorbeeld de landelijke inspectiemethodiek, de gezamenlijke kwaliteitscriteria en de landelijke handhavingsstrategie.

Toezichthouders richten zich op de kwaliteit en implementatie van het veiligheidsbeleid, het veiligheidsbeheersysteem en de maatregelen die vanuit het Brzo, de Wabo-vergunning, de arbeidsomstandighedenregelgeving dan wel de Wvr verplicht zijn gesteld. De inspectieresultaten worden in een inspectierapport vastgelegd, waarvan een samenvatting actief openbaar wordt gemaakt op de website van BRZO+. Om de resultaten van de Brzo-inspecties inzichtelijker te maken is op de website (link: www.brzoplus.nl/brzo/bedrijven) de alfabetische bedrijvenlijst uitgebreid met deze gegevens. Daarnaast wordt jaarlijks over de inspectieresultaten door BRZO+ een monitoringsrapportage opgesteld.

De systematiek van de landelijke handhavingsstrategie Brzo wordt in 2022 door de toezichthouders voor het zevende jaar toegepast. De handhavingsstrategie leidt ertoe dat vooraf duidelijk is welke overtreding tot welke sanctie leidt. Daarvoor worden overtredingen naar ernst ingedeeld. De volgende drie categorieën overtredingen met daarbij behorende sancties zijn omschreven:

- Categorie 1: onmiddellijke dreiging of onomkeerbaar risico op een zwaar ongeval, er is sprake van ernstig gevaar. Sanctie: direct ingrijpen met zwaarste handhavingsinstrumenten, werkzaamheden stilleggen en pas toestaan werk weer aan te vangen als adequate (nood) maatregelen zijn getroffen. Geen hersteltermijn.
- Categorie 2: geen onmiddellijke dreiging

van een zwaar ongeval, wel duidelijk onvoldoende maatregelen getroffen. Sanctie: herstel afdwingen met zware tot middelzware handhavingsinstrumenten binnen gepaste hersteltermijn.

- Categorie 3: zeer geringe dreiging van een zwaar ongeval, wel lichtere tekortkomingen. Sanctie: herstel afdwingen met lichtere handhavingsinstrumenten binnen redelijke hersteltermijn.
- Afwijking: dit is geen overtreding, maar slechts een tekortkoming. Het bedrijf wordt hierop aangesproken. Bij een volgende inspectie dient de tekortkoming verholpen te zijn, anders kan alsnog een overtreding met bijbehorende sancties worden geconstateerd.

Sinds 2017 publiceert BRZO+ mede op verzoek van de Tweede Kamer op haar website een nalevingslijst Brzo-bedrijven.[1] De informatie op deze nalevingslijst komt uit de openbare samenvattingen die op de website van het BRZO+ staan. In de openbare samenvatting zijn opgenomen de bedrijfsinformatie, de inspectieonderwerpen en de bevindingen van het Brzo-inspectieteam. Verder zijn ook de overtredingen opgenomen. Minimaal drie keer per jaar wordt de nalevingslijst (inclusief disclaimer) op de website BRZO+ geactualiseerd.

1 De nalevingslijst is te raadplegen via de volgende link: https://brzoplus.nl/inspectie-resultaten/nalevingslijst.

Bijlage 2: Begrippen en afkortingen

Afwijking	Nieuwe categorie binnen de inspectiemethodiek. Voormalig actie- of verbeterpunt. Een afwijking is een negatief inspectieresultaat dat niet zwaar genoeg is om te leiden tot een overtreding. Het bedrijf wordt erop aangesproken om dit te herstellen. Als bij een (eerst)volgende inspectie wordt geconstateerd dat de afwijking niet verholpen is, kan besloten worden een overtreding te schrijven op de onvoldoende functionerende PDCA-cyclus of het onvoldoende functionerende VBS.
BBT	Best beschikbare techniek
Bedrijfsbrandweeraanwijzing	De bedrijfsbrandweeraanwijzing is een besluit van de veiligheidsregio. Het besluit vindt plaats op grond van artikel 31 van de Wet veiligheidsregio's. De NLA en het Wabo bevoegd gezag hebben in het proces een adviserende rol.
BREF	BBT-referentiedocument
Brzo	Besluit risico's zware ongevallen 2015
Brzo-bedrijven	Bedrijven die onder de werkingssfeer van het Brzo vallen.
Brzo-OD's	Brzo-omgevingsdiensten
BRZO+	BRZO+ is een samenwerkingsprogramma. In dat programma participeren de Brzo-omgevingsdiensten, de veiligheidsregio's, de Inspectie SZW, de Inspectie Leefomgeving en transport, de waterkwaliteitsbeheerders en het Openbaar Ministerie. De samenwerking en de landelijke afstemming behelzen het volledige pakket van de Wabo vergunningverlening- toezicht-, en handhavingstaken (VTH-taken) en taken op het gebied van arbeidsomstandigheden bij de majeure risicobedrijven (Brzo-bedrijven en bedrijven die behoren tot categorie 4 van de Richtlijn industriële emissies). Dit voor zover partijen daar direct of indirect een wettelijke of gemandateerde taak in hebben.
Categorie 1 overtreding	Onmiddellijke dreiging zwaar ongeval
Categorie 2 overtreding	Geen onmiddellijke dreiging zwaar ongeval
Categorie 3 overtreding	Zeer geringe dreiging zwaar ongeval
DCMR	Dienst centraal milieubeheer Rijnmond. DCMR is de gezamenlijke omgevingsdienst van de provincie Zuid-Holland en dertien gemeenten in de regio Rijnmond. Voor de provincie Zeeland werkt DCMR aan de vergunningverlening, toezicht en handhaving op risicovolle bedrijven.
GIR 2.0	Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte, tweede versie. Online inspectiedatabase. De GIR2.0 stelt inspectieteams in staat om gezamenlijk een inspectie voor te bereiden en af te ronden.

Hogedrempelinrichting	Bedrijf dat verplicht is een veiligheidsrapport op te stellen. De Seveso-richtlijn kent twee drempels, zogenaamd hoge drempel en lage drempel. De drempels zijn weergegeven in bijlage I van de Seveso-richtlijn. De hogedrempelinrichtingen hebben naast het beleidsdocument en een veiligheidsbeheersysteem, ook de verplichting een veiligheidsrapport op te stellen.
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
Jaarverslag BRZO+ 2022	Jaarverslag samengesteld door BRZO+. Het verslag brengt de activiteiten van de toezichthouders in beeld en geeft duiding aan de resultaten.
JenV	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Lagedrempelinrichting	Een Brzo-bedrijf dat een beleidsverklaring en een veiligheidsbeheersysteem moet opstellen. De Seveso-III-richtlijn kent twee drempels, zogenaamd hoge drempel en lage drempel. De drempels zijn weergegeven in bijlage I van de Seveso-III-richtlijn. De lage drempelinrichtingen hebben de verplichting een beleidsverklaring en een veiligheidsbeheersysteem op te stellen. Een beleidsverklaring wordt ook eens PBZO-document genoemd.
LBR	Landelijke Benadering Risicovolle bedrijven. Nieuwe inspectiemethodiek. Doelstelling van de LBR is de uitvoering van landelijk uniform, eenduidig, integraal en risico-gestuurd toezicht op risicovolle bedrijven.
LEC IV	Het Landelijk expertisecentrum industriële veiligheid is een samenwerkingsverband tussen de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid. Het LEC IV ondersteunt, adviseert en vertegenwoordigt de 25 Veiligheidsregio's bij de uitvoering van taken in het vakgebied industriële veiligheid.
LTI	Lost Time Injury - het aantal ongevallen met verzuim (inclusief contractors) per 100 fte op de dag volgend op de dag van het ongeval.
MARS-melding	Major Accident Reporting System, de database waarin de meldingen van zware ongevallen worden opgenomen. Een MARS-melding is de melding van een zwaar ongeval.
NIM	Nieuwe Inspectiemethodiek. Voormalige toezichtmethodiek van BRZO+
NLA	Nederlandse Arbeidsinspectie, voormalig bekend als de Inspectie SZW
OM	Openbaar Ministerie
OvV	Onderzoeksraad voor Veiligheid
PBZO	Preventiebeleid zware ongevallen
PDCA-cyclus	Plan-Do-Check-Act cyclus
PGS	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen

PSE	Process Safety Event
QRA	Kwantitatieve risicoanalyse (quantitative risk assessment), wordt onder meer gebruikt om het groepsrisico te bepalen.
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.
Rrzo	Regeling risico's zware ongevallen.
RVN	Regionaal veiligheidsnetwerk.
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDN	Safety Delta Nederland
Seveso III-richtlijn	Richtlijn 2012/18/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, houdende wijziging en vervolgens intrekking van Richtlijn 96/82/EG van de Raad
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VBS	Veiligheidsbeheersysteem
Veiligheidsregio	De veiligheidsregio is verantwoordelijk voor de brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening in de regio. In Nederland zijn er 25 veiligheidsregio's
VR	Veiligheidsrapport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wm	Wet milieubeheer
Wvr	Wet veiligheidsregio's
Zwaar ongeval	De criteria om een incident aan te merken als zwaar ongeval zijn opgenomen in bijlage VI van de Seveso-richtlijn. Criteria zijn: hoeveelheden vrijgekomen gevaarlijke stoffen, schade aan personen of goederen, onmiddellijke schade voor het milieu, materiële schade of grensoverschrijdende schade. Bij de categorieën zijn drempelwaarden vermeld

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

De Staat van de Veiligheid is een gezamenlijke uitgave van:
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat,
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Ministerie van Justitie en Veiligheid.

20 september 2023